

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘

ภัยของจิตคืออะไร

เข้าพรรษาอย่าโกโรโกโสนะพระ อย่างที่สัตตาทะอยู่เรื่อย สัตตาทะหาอะไรก็ไม่รู้ นี่ละเดี๋ยวนี้พระเราเหลวหมด ที่พระพุทธเจ้าเปิดช่องให้ด้วยความจำเป็นในเรื่องสัตตาทะ เลยเอาเป็นเนื้อเป็นหนังเสียจริง ๆ ยิ่งกว่าการจำพรรษานะ อะไร ๆ อะอะสัตตาทะ ๆ นี่ละเรื่องความเลวร้ายของกิเลสมันคอยจะทำลายอยู่เรื่อยนะ ทำให้แน่นหนามั่นคงอะไรไม่ได้นะ มีแต่มันทำลาย ๆ เหล่านี้ก็กิเลสทำงานทั้งนั้น

ต่างคนต่างให้รู้หน้าที่ของตนอย่าประมาท หน้าที่ของตนคือการชำระกิเลสทุกประเภทซึ่งเป็นภัยทั้งนั้น โลกที่ร้อนเป็นพื้นเป็นไฟอยู่ทั่วดินแดนแห่งโลกธาตุนี้ไม่ใช่เพราะอะไร เพราะกิเลสนี้เท่านั้นเป็นตัวเหตุตัวทำลายสำคัญมาก ไม่ว่าจะแต่มนุษย์เรา สัตว์ก็หมุนตัวไปตามเรื่องของสัตว์ เพราะกิเลสผันหัวใจสัตว์ให้เดินร่นกระวนกระวายไปตามเพศหรือภพชาติของตน ไม่เป็นเพียงมนุษย์เราเท่านั้น สัตว์โลกนี้หาที่ชุ่มเย็นไม่ได้เลย

กามภพ รูปภพ อรูปภพ ทั้งสามภพนี้เป็นแหล่งแห่งกองไฟกองไฟที่เกิดความเผาไหม้ไปจากกิเลส คือ ราคะฉันทะ โทสะคะโมหะสามประการนี้รุนแรงมาก สัตว์โลกมองไม่เห็นสัตว์โลกไม่รู้สัตว์โลกไม่สนใจรู้ มีแต่ติดตันไปตามอำนาจของสิ่งเหล่านี้ผลัดกันหรือกดขี่บังคับให้เป็นไปเท่านั้น ไม่มีสัตว์ตัวใดรายใดที่จะทราบว่ามีสิ่งเหล่านี้เป็นภัย ไม่สนใจคิดเพราะไม่มีใครแนะนำสั่งสอนให้รู้ก็มี มีผู้แนะนำสั่งสอนให้รู้แล้วแต่ไม่ได้สนใจเท่าที่ควรเหมือนกับความสนใจในกิเลสก็มี เพราะฉะนั้นธรรมชาตินี้จึงสนุกทำหน้าที่ของตนบนหัวใจสัตว์ตลอดมา และยังเป็นไปตลอดไปอีกเช่นเดียวกันนี้ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ว่าจะลดหย่อนผ่อนตัวลงเมื่อไร เพราะสัตว์โลกก็เคลิ้มหลับไปด้วยความถูกลมล้อมของกิเลสประเภทต่าง ๆ มาตลอด และจะเป็นไปตลอดไม่มีที่สิ้นสุดยุติ นี่ที่น่าสลดสังเวชมาก

ไม่มีใครรู้ มีพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ท่านเท่านั้นที่รู้เรื่องราวของสิ่งเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี จนถึงขนาดที่ว่าท้อพระทัยในการที่จะรื้อขนสัตว์ทั้งหลายให้หลุดพ้นไปจากทุกข์แม้จำนวนน้อยก็ตาม เพราะไม่มีใครสนใจอยากจะออกจากทุกข์ นอกจากบั่นใส่ทุกข์ด้วยความพอใจของตน โดยไม่ทราบว่าอะไรคือทุกข์ อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์ มีแต่ความดีนร่นกระวนกระวาย ยื้อแย่งแข่งดีกันโดยวิธีการต่าง ๆ จนถึงกับการ

ทำลายกันให้แหลกเหลวป่นปี้ จะเป็นเพราะอะไรถ้าไม่ใช่เป็นเพราะธรรมชาตินี้บีบบังคับให้เป็นไป โดยไม่รู้ตัวว่าถูกมันบีบบังคับไป

นี่ละพวกเราที่เป็นนักบวชถ้าไม่เห็นโทษสิ่งเหล่านี้แล้วก็หมดทาง อันนี้เป็นโทษที่สุดในโลกแห่งภพสัตว์ทุกประเภท ภพก็ออกมาจากธรรมชาตินี้ตั้งต่อมขึ้นมาเป็นภพเพื่อเป็นที่บรรจุของกองทุกข์ทั้งหลายจนกระทั่งวันตาย ตายไปแล้วก็บรรจุอยู่ที่จิตอีกสาเหตุของมันที่จะให้เกิดความทุกข์ พาให้สัตว์ทั้งหลายไปเกิดในที่นั่นที่นี้เพื่อแบกหามกองทุกข์ ไม่ใช่เรื่องอันใดมีอันเดียวนี้เท่านั้น โลกจึงเกิดความเดือดร้อนวุ่นวายกันมากมาย

เราอย่าพูดเพียงโลกเมืองไทยเรา ทั่วโลกดินแดนสามแดนโลกธาตุนี้เป็นพอ ๆ กันหมดตามประเภทของตน ๆ เท่านั้น สัตว์ร้ายใดที่ไม่ได้เสวยกรรมไม่มีในโลกนี้ เสวยกรรมเพราะอำนาจของกิเลสมันผลิตขึ้นมาให้ทำกรรม คือมันผลิตขึ้นมา ตัวที่จะให้ทำกรรมก็กิเลสนั่นเองผลิตตัวขึ้นมาหนุนให้สัตว์ทั้งหลายทำกรรม เมื่อทำลงไปแล้วก็ เป็นวิปากวิภูฏไปอีก ให้ได้รับความทุกข์ความลำบาก ส่วนที่จะบันดลบันดาลหรือบีบบังคับสัตว์ทั้งหลายให้ทำคุณงามความดีเพื่อหลุดพ้นไปจากอำนาจของมันนี้ไม่มีทาง มีแต่หมุนตัวเข้าสู่จักรคือวิภูฏนี้ทั้งนั้น นี่ละที่น่าสลดสังเวชมากที่สุด

นี่ผมเทศน์สอนหมู่เพื่อนมากก็เป็นเวลานาน แต่ก่อนก็ทำหน้าที่การงานได้ แนะนำสั่งสอนอบรมได้ แม้ไม่มากก็ยังพอแนะนำสั่งสอน มาทุกวันนี้กำลังวังชาทุกสิ่งทุกอย่างอ่อนไปหมดแล้ว ไม่มีกำลังที่จะแนะนำสั่งสอนหรืออบรมเพื่อนฝูงตลอดถึงประชาชนญาติโยมให้พอรู้เนื้อรู้ตัวบ้าง ก็ยังเป็นห่วงมากขึ้นโดยลำดับ เพราะโลกนี้ไม่มี ความสงบเลย ด้วยอำนาจแห่งไฟของกิเลสมันเผาไหม้ตลอดเวลาหาความอ่อนตัวลงไม่ได้ก็คือกิเลส ไม่มีคำว่าอ่อนตัว ถ้าเป็นเครื่องยนต์กลไกเราทั้งหลายส่วนมากก็ว่าเครื่องสึกหรอบ้าง หมดน้ำมันบ้าง อุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ครบไม่พอบ้าง แล้วก็ก้าวเดินงานไปไม่ได้ พักงานบ้างหยุดงานบ้าง ส่วนกิเลสไม่มีคำว่าอย่างนี้ มีสมบรูณ์พูนผลทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือชนิดใดอันเป็นเครื่องเผาฝันสัตว์โลกให้หมุนไปตามอำนาจของมันนี้สมบรูณ์บริบูรณ์เต็มที ไม่มีคำว่าบกพร่องในส่วนใด

แม้ที่สุดเราเดินจงกรมอยู่มันก็หมุนอยู่ในตัวของมันเอง เผลอเมื่อไรเป็นเอาไปกินเมื่อนั้นหากแต่เราไม่รู้ ที่ว่าขาดสตินั้นแหละมันตัดให้ขาดไม่ใช่เรื่องอะไร กระแสของกิเลสตัดสติให้ขาด แล้วก็ลากจิตไป ๕ ทวีปเราก็ไม่รู้ เมื่อตัดให้ขาดจากสติแล้วก็ลากจิตไปให้คิดแต่เรื่องของมันนั่นแหละไม่ใช่คิดเรื่องอื่นนะ คิดเรื่องวิภูฏวิภูฏจักรนี้ทั้งนั้น หมุนตัวกันไปกับมันมาอยู่อย่างนี้ไม่มีคำว่าอ่อนกำลังวังชา เพราะความคิดปรุงดิน

ไปตามกิเลสตัวนี้ มีแต่หมุนไปเรื่อย ๆ ความอ่อนตัวไม่เคยมีในกิเลสทั้งหลาย เพราะฉะนั้นวัฏจักรนี้จึงหมุนไปตลอด

ใครจะว่าตายแล้วสูญ ๆ สักเท่าไรก็ตาม อันนั้นเป็นกลอุบายของกิเลสที่จะหลอกสัตว์โลกให้จมอีกเช่นเดียวกันไม่ใช่อะไรนะ ถ้าหากว่าไม่เป็นเครื่องหลอกแล้ว ใครจะเกิดตายมากยิ่งขึ้นกว่าสัตว์โลกแต่ละราย ๆ นี่เอามาแข่งขันกันไม่ได้ เรื่องภพเรื่องชาติเรื่องความเกิดแก่เจ็บตายนี้มีมากด้วยกัน แล้วกิเลสเอาคำว่าสูญมาจากไหน สัตว์ทั้งหลายตายจมกันอยู่ตลอดเวลานี้ก็เพราะอำนาจแห่งกิเลสพาให้หมุนเวียนเพื่อความเกิดแก่เจ็บตายนั่นเอง แล้วสัตว์โลกนี้ตายสูญได้ยังไง

คำว่าสูญนี้มันก็มีเงื่อนไขสำคัญที่มันจะคอยได้จากอันนี้อย่างเต็มเปาของมันก็คือว่า เมื่อสัตว์ทั้งหลายมีความเชื่อว่าตายแล้วสูญแล้วย่อมทอดอาลัยตายอยากในการทำความดีทั้งหลาย ความดีไม่สนใจแต่ความชั่วนั้นเป็นไปเพราะความอยากที่กิเลสเปิดทางไว้แล้วให้ทำตามความชอบใจ เพราะตายแล้วก็หมดสารคุณ ประโยชน์อะไรไม่มีใครมารับส่วยผลแล้ว อยากทำอะไรก็ทำไป ความว่าอยากทำอะไรก็ทำไปนั่นคือทางเดินอันโล่งของกิเลสเปิดไว้แล้ว นี่ละที่มันปิดบังทั้ง ๆ ที่สัตว์ทั้งหลายก็ตัวมันเองพาให้เกิดแก่เจ็บตาย แล้วมันก็มาบอกว่าตายแล้วสูญไม่ได้เกิดอีก มันกินหลายชั้นมากที่สุดเดียวเรื่องกิเลสหลอกสัตว์โลกนี้ พูดแล้วน่าสลดสังเวชนะ

เปิดเข้าไปซิ ภาคภาวานาเท่านั้นที่จะเห็นดับเห็นปอดกิเลสทุกประเภท ไม่มีภาคใดเห็นภาคภาวานาไปได้ ตรงแนวเข้าไปสู่อริยสัจ นั่นละวงจักรอยู่ตรงนั้น ถ้าจิตได้หมุนตัวเข้าสู่อริยสัจแล้ว มรรคปฏิบัติทาเป็นเครื่องหมุนตัวใส่สมุทัยสัจ ทุกขสัจ ขาดสะบั้นลงไปไม่มีสิ่งใดเหลือภายในจิตใจเลย นั่นเห็นชัดเจนมากร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะว่างหมด ไม่มีสิ่งใดเงื่อนไขใดที่จะมาสอดส่ายหรือมาขัดมาแย้งจิตดวงนี้เพื่อให้เอนเอียงไปในทางใดอีกแล้ว ไม่มี โลงหมดว่างหมด ว่างอะไร

เพราะแต่ก่อนกิเลสทำให้มืดมืดปิดตามองเห็นอะไรไม่ชัดและมองไม่เห็น เมื่อกิเลสมันเสื่อมลงไปหมดแล้วโล่งไปหมด อะไรที่จะมาเป็นเงื่อนไขให้เกิดแก่เจ็บตายต่อไปอีก อะไรที่จะมาเป็นเงื่อนไขให้เกิดความโลภความโกรธความหลงต่อไปอีก อะไรที่จะมาเป็นเงื่อนไขให้เกิดราคะตัณหา ซึ่งเป็นแนวทางเดินของกิเลสทั้งนั้นต่อไปอีกไม่มีเลย ขาดสะบั้นลงไปหมด นี่แหละองค์อริยสัจจึงเป็นธรรมที่สำคัญมาก ผู้ที่เข้าถึงจุดนี้แล้ว เป็นอันว่าหมดความสงสัยโดยประการทั้งปวง ไม่มีอะไรที่จะมาสงสัยอีกต่อไปแล้ว ผู้ปฏิบัติเราเท่านั้นที่จะสามารถทราบในสิ่งเหล่านี้ได้

เฒ่าแก่มาเท่าไรยังเป็นห่วงเป็นใยหมู่เพื่อน เฉพาะอย่างยิ่งคือเพื่อนฝูงที่เป็นนักปฏิบัติด้วยกัน โง่เง่าเต่าตุ่นเอามากจริง ๆ ถ้าพูดถึงเรื่องกิริยาอาการที่จะแก้กิเลสนี้

รู้สึกว่าจะช้ำเอา่มากทีเดียว นี่ละวิตกวิจารณ์กับหมูกับเพื่อนมากก็เพราะอันนี้เอง เรื่อง กองทุกข์ทั้งมวลนี่คือกิเลสเป็นผู้สร้างขึ้นมาให้พากันทราบไว้ ไม่มีอะไรในโลกนี้สร้าง กองทุกข์ขึ้นมาให้สัตว์ทั้งหลายได้รับเสวยตลอดมาทุกวันนี้ และจะตลอดไป นอกจาก กิเลสอย่างเดียวนั้นเป็นผู้สร้างความทุกข์ความทรมานให้สัตว์โลก สร้างอยู่ในหัวใจ เราเวลานี้ก็ไม่ใช่อะไร มีแต่กิเลสทั้งนั้นสร้างตลอด เผลอก็สร้าง สร้างให้เผลอ สร้างให้ คิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ ให้คิดไม่หยุดไม่ยั้ง มีแต่เรื่องกิเลสสร้างตัวของมันทั้งนั้น นี่จึงนำ สลดสังเวชเอา มากนะ

อะไรโลกไหนที่มีความสุขในโลกนี้ โลกเรือนจำแห่งกิเลสที่ครอบงำเอาหัวใจสัตว์ วัณนี้ เมืองไหนเป็นเมืองที่มีความสุขความสบายบ้างตามความคาดคิดต้นเดาของสัตว์ โลก หรือของโลกที่เป็นไปอยู่ตลอดเวลาไม่จิตจาง ความหวังนี้มีมากแต่หวังลม ๆ แล้ง ๆ นั้นซิ ไม่ได้มาจุดจุดสำคัญที่จะแก้ไขให้เบาบางแห่งกองทุกข์ทั้งหลายออกจากตัวเอง จึงมีแต่แบกกองทุกข์ ๆ อันนี้หนักมากนะ ธรรมพระพุทธานุเจ้ามีอยู่ชาวพุทธเราก็นับ ถืออยู่ ถึงขนาดนี้เรื่องความทุกข์ความทรมานภายในจิตใจเพราะอำนาจของกิเลสผลิต ขึ้นมา ไม่ได้เบาบางไปบ้างเลย ยิ่งหนาแน่นขึ้นทุกวัน ๆ

ความโลภก็มากขึ้นทุกวันเพราะกิเลสเสริมให้โลก โลกไม่มีประมาณ โลกจน กระทั่งวันตายก็ไม่มีประมาณ ราคะตัณหาก็ก็นั่นเหมือนกัน ประหนึ่งว่าราคะตัณหานี้ไม่เคยมีในหัวใจสัตว์ ไม่เคยมีในเขาในเรา จึงพากันตื่นตื่นเอาเสียนจนจะเป็นบ้าสติ ร้อน ๆ อยู่แล้วก็มี เป็นไปแล้วก็มี เพราะอำนาจของราคะตัณหาที่รุนแรง เนื่องจาก มีสิ่งที่มาเสริมมัน ความเสริมมันก็คือความกวนหามาด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาไม่มี เมืองพอนี้แล โลกทั้งหลายจึงได้ร้อน ถ้าธรรมตาแล้วไม่ร้อน เพราะสิ่งเหล่านี้มีอยู่ าระงับดับมันพอเป็นไปไม่ได้ไม่รุนแรง

เวลาศาสนาเจริญสิ่งเหล่านี้ก็มีแต่ไม่แสดงตัว เพราะอำนาจของธรรมครอบ หุ้มมันไว้ มีผิวมีเมี่ยมมีลูกมีเต้ามีขอบมีเขตมีเหตุมีผลมีหลักมีเกณฑ์เป็นเครื่องปกครอง บังคับกัน ไม่ได้ลามปามลูกลามไปเหมือนอย่างทุกวันนี้ ทั้งที่ว่าเราก็เป็นชาวพุทธ ศาสนาก็มีแต่ไม่ได้สนใจกับศาสนาเท่าที่ควร พอที่จะระงับดับสิ่งเหล่านี้ลงได้ มันจึง ได้รุนแรงขึ้นไปโดยลำดับลำดับ

ท่านนักปฏิบัติทั้งหลายให้เน้นหนักลงจุดนี้ให้มากนะ ราคะตัณหานี้เป็นตัวรุนแรง มากที่สุด การแก้กิเลสประเภทใดก็ตามไม่ได้แก้ยากเหมือนราคะตัณหา อันนี้รุนแรง มาก แม้ที่สุดไม่แสดงออกมาภายนอก ก็แสดงอยู่ภายในตัวของมันลึก ๆ นั้น แหละ หมุนตัว ๆ อยู่ภายในตัวของมันนั่นแหละ จากนั้นมาก็แสดงออกทางกิริยา มารยาทอันเป็นความหยาบโลนไปเรื่อย ๆ เรื่องของกิเลสไม่ใช่เป็นของละเอียดล่อ

เป็นของหายาบโหลนมากที่สุด แสดงออกในอาการปฏิกิริยาใดความคิดใด จึงเป็นความคิด หรืออาการปฏิกิริยาที่หายาบโหลนมากที่สุด ทำตัวให้ไหวไปเลย ผู้ปฏิบัติจะต้องเน้นหนักใน จุดนี้ให้มาก อย่าระวังอะไรมากกว่าราคาตัณหา

รูปก็จะเป็นรูปอะไร รูปเพื่อราคาตัณหา เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสเพื่อราคา ตัณหาไม่ได้เพื่ออะไรนะ ราคาตัณหาตัวเดียวนี้เที่ยวกว้านเอาหมด สามแดนโลกธาตุนี้ เป็นตัวเจ้าอำนาจครอบไว้หมดทุกแง่ทุกมุมนั่นแล เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อธรรม ชาตินี้ได้สิ้นสุดลงไปจากหัวใจ เรียกว่าม้วนเสื่อลงไปแล้ว ไม่มีอะไรแสดงที่จะมากวนใจ ให้เป็นอย่างที่เคยเป็นมา มีธรรมชาติที่เท่านั้นที่รุนแรงแข็งตัวมากที่สุด ทุกสิ่งทุกอย่าง แสดงออกมาจากอันนี้เป็นแนวหน้าหรือเป็นผู้นำโดยที่เราไม่รู้ พอผ่านอันนี้ไปแล้วไม่ ได้มี

ถึงว่า อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ก็ตาม อวิชชาเพียงเป็นพื้นฐานเท่านั้นไม่ได้ แสดงตัวอะไร ตัวนี้เป็นตัวออกสนามรบ จึงได้เคยเทียบว่าอวิชชานั้นเป็นเหมือนพื้น แผ่นดินเรา นี้ ส่วนราคาตัณหาเหมือนสิ่งเพาะปลูกหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากพื้นแผ่นดิน นี้ เต็มแผ่นดินจนมองหาแผ่นดินไม่เห็นเลย มีแต่ธรรมชาติที่ปกคลุมหุ้มห่อไป หมด นี่ละอำนาจของกิเลสราคาตัณหาตัวนี้มันปกคลุมหุ้มห่อไปหมดอย่างนี้แหละ มันมีอยู่จิตใจจึงหาความสุขไม่ได้

นักบวชเราถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่ระงับแล้วหาความสุขไม่ได้นะ เราจะเอาความสุขด้วยการอยู่การกินการหลับการนอน เพราะไม่ได้ซื้อขายทำอะไรทำมาเหมือนชาวบ้านเขา นั่นว่า เป็นความสุขไม่มีทาง ยิ่งกินอิมเท่าไรฉันอิมฉันมากเท่าไรมันยิ่งติดยิ่งตื้น สนุกติดสนุก ดิ้นกวนเจ้าของอยู่ภายในจิตใจให้เดือดร้อนวุ่นวายหาความสงบเย็นใจไม่ได้ ยิ่งกว่าหมา ขี้เรื้อน นี่ละตัวราคาตัณหาที่ตัวสำคัญมาก จึงต้องเอาให้รุนแรงไม่ให้มีทางเว้นว่าผ่อน หนักผ่อนเบา กัน เอาให้หนักตลอด ไม่หนักไม่ได้ ตัวนี้รุนแรงมากฉลาดแหลมคมหลาย เล่ห์หลายเหลี่ยมร้อยพันพันคมมากทีเดียวมองไม่ทัน นักปฏิบัติให้เอาลงจุดนี้ให้มากนะ จุดนี้ละเป็นจุดที่พาให้พระเราเสียก็เพราะจุดนี้เอง ตัวนี้ลากไป ๆ สุดท้ายก็จมเพราะมัน ๆ จนได้นั่นแล จะไปมีความคุ้นสนิทกับมันไม่ได้นะ ตัวนี้เป็นไฟเผาได้ทั้งเป็น ๆ นี้ แหละให้พากันระมัดระวัง

ผมละวิตกวิจารณ์ ยังมีเครื่องส่งเสริมมากมายกองเข้าทุกวัน ๆ หนาแน่น ไปด้วยอันนี้แหละ ที่จะก่อไฟเผาโลกสงสารให้เดือดร้อนไม่ใช่อะไรนะ ตัวนี้ แหละเป็นตัวสำคัญมาก เรานะเป็นห่วงเพื่อนฝูงมาก น้ำนั้นคือมีอยู่ ไส้สะอาดคืออยู่ แต่พวกจอกพวกแหนมันนับวันปกคลุมหุ้มห่อให้หนาแน่นขึ้นโดยลำดับล่าตาจนมองหาน้ำไม่เห็น แล้วปฏิเสธว่าน้ำไม่มีไปเสียมันนะ มันจะเอาขนาดนั้นละเวลานี้ ปฏิเสธน้ำ

ทั้งบึงว่าไม่มี เพียงจอกแทนเท่านั้นละปกคลุมเอาไว้ เพราะมันปกคลุมอย่างหนาแน่นเข้าไปทุกวัน

ถ้านักปฏิบัติเราเว็จจอกหรือกวาดจอกกวาดแทนออกไม่ได้แล้วก็ไม่มีใคร ชี้ได้เลยว่าจะสามารถเห็นน้ำ น้ำอรรถน้ำธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ด้วยสวากขาตธรรม คือตรัสไว้ชอบแล้ว มรรคผลนิพพานกับกิเลสตัณหาอยู่ในฉากเดียวกัน คือหัวใจอันเดียวกัน สด ๆ ร้อน ๆ เหมือนกัน เหมือนกันกับมิดกับแจ้แจ้นี้แหละ เปลี่ยนวาระกันเพียงเท่านั้น ออกมาจากมิดกับแจ้แจ้นั้นเหมือนกัน สถานที่เดียวกัน นี้ออกมาจากใจใจเป็นผู้รองรับ ส่วนมารองรับตั้งแต่ความมืดบอดนั้นซิ ความใสสว่างกระจ่างแจ้แจ้มไม่ค่อยมี จงพากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติตัวเอง

โลกนี้เป็นอยู่อย่างนี้แหละ ให้มากกว่านี้ให้ดีกว่านี้ไม่มีอะไรดี มีแต่เครื่องหลอกลวงของกิเลสมันแหละมันดัมมันตุนไปทุกแห่งทุกมุม ผมนะวิตกวิจารณ์ยิ่งเฒ่าแก่มาเท่าไรพิจารณาเข้าไปเท่าไรยิ่งเห็นความลึกซึ้งของธรรมพระพุทธเจ้า สิ่งที่ทำให้อดหาระอาใจก็ยิ่งเพิ่มขึ้น ๆ มันปิดไม่อยู่นี้ เห็นจนได้รู้จนได้นอกจากจะนำมาพูดหรือไม่พูดเท่านั้น เพราะธรรมย่อมมีประมาณ ควรพูดไม่ควรพูด ควรแสดงไม่ควรแสดง หากรู้จักประมาณในธรรมชาตินั้นเอง ส่วนใดที่ควรจะนำมาพูดมาแสดงได้ก็นำมาแสดง อย่างที่แสดงอยู่เวลานี้เป็นสิ่งที่ควรอย่างยิ่งที่พวกเราทั้งหลายจะเน้นหนักในเรื่องภัยของจิตคืออะไร คือราคะตัณหา นี่ภัยของจิตภัยอันรุนแรง เอาให้หนักไม่หนักไม่ได้นะ จะจมไปหมดแหละ

พระเราเสียเพราะอันนี้เองไม่ใช่เพราะอะไรนะ ตัวนี้ตัวรุนแรงมากเปลอไม่ได้ที่เดียว ถ้าตัวนี้ได้จางลงไป เช่น จิตมีความสงบ คำว่าสงบก็คือสงบจากอันนี้เองจะเป็นสงบจากอะไร รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส คือ รูปอันนี้ เสียงอันนี้ กลิ่นอันนี้ รสอันนี้ เครื่องสัมผัสอันนี้แหละจะเป็นอะไรไป สงบไม่ยุ่ง เพราะได้อาหารเต็มคือความสงบเรียกว่าสมถธรรม ได้รับความสงบจากธรรมแล้วก็อยู่กับอันนี้ จิตมีความสงบแล้วก็ไม่ติดไม่ค้นหาไฟนไฟเหมือนแต่ก่อน นี่พอมีความสุข ผู้มีจิตเป็นสมาธินี้เป็นความสงบเข้าไปบ้างแล้วย่อมมีความสุข มีความสงบมากเข้าไปเท่าไรสิ่งเหล่านี้ไม่กวน มีแต่ความสงบแนวทั้งวัน เท่านั้นที่พออยู่พอกินคนเรา

แต่เพียงสมาธิเป็นของไม่แน่นอน เปลอเมื่อไรมันก็เสื่อมได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงต้องได้ใช้ทางปัญญา เมื่อจิตมีความสงบแล้วจิตอิมตัวจิตอิมอารมณ์ แล้วสนุกพิจารณา พาพิจารณาบังคับบัญชาให้พิจารณา แยกธาตุแยกชั้นแยกเขาแยกเรา แยกหญิงแยกชายแยกออกหมด ในอวัยวะนี้มีอะไร อันนี้ละตัวใหญ่โตมาก ภูเขาภูเขาของเขาของเราว่าหญิงว่าชายว่าสัตว์ว่าบุคคล คือตัวนี้เองเป็นตัวรุนแรงมาก มองไม่

ทะเล ภูเขาทั้งลูกเขาทำลายได้หมด แต่ภูเขาภูเราอันนี้ทำลายไม่ได้ ไม่มีใครสนใจทำลาย มันจึงได้ก่อตัวของมันขึ้นเรียกว่าร้อยเพลงพันเพลง อำนาจของกิเลสมันพลิกเพลงเปลี่ยนแปลงหลายสิ้นพันคม ให้ความเป็นของสวยของงาม เป็นของจริงถาวร เป็นไปหมด

ทั้ง ๆ ที่ถึงมุตตรังคุณก็เต็มอยู่ในร่างอันนี้แหละจะเป็นอะไร นี่คือถึงมุตตรังคุณนั้นแหละไม่ใช่อะไรนะ ไม่ว่าของเขาของเราเป็นถึงมุตตรังคุณ มันก็เสกสรรปั้นยอไปเหมือนทองคำธรรมชาติ เห็นไหมกิเลสหลอกคน หลอกสด ๆ ร้อน ๆ อย่างนี้แหละ ทั้ง ๆ ที่เห็นอยู่เป็นถึงขั้นนี้มันก็ไม่ยอมรับว่าเป็นถึงขั้นถึงขะนะ มันไปยอมรับเอาสิ่งไม่มีว่าเป็นของสวยของงามไปเสียโน่นนะ นั่นชิมันถึงได้รับความทุกข์ เมื่อปีนเกลียวกับธรรมคือความจริงแล้วยอมเป็นทุกข์มนุษย์เรา นี่พิจารณาให้ลงถึงความจริงอย่างนี้

เอาให้หนักให้แน่น วันหนึ่ง ๆ จะพิจารณาทางด้านปัญญาให้อยู่กับธรรมชาติอันนี้ เทียบเขาเทียบเราให้ได้สัดส่วน หมุนตัวอยู่นี้ ออกจากนี้แล้วก็เข้าสู่ความสงบของใจ พอใจได้รับความสงบมีกำลังแล้วออกพิจารณาอันนี้เป็นพื้นฐานสำคัญกว่างานอื่นใด นี่ละผู้ที่แจ่มกว่าที่ผ่านพ้นไปได้ต้องเอาให้หนักในเรื่องอสุภะอสุภัง ทุกข์ อนิจจัง อนตตา อยู่ด้วยกันนั้นแหละ พิจารณาให้แหลกไปเลยทั้งวันทั้งคืนอย่าปล่อยวางจิตใจ หน้าที่การงานของเราที่จะรื้อภพหรือชาติหรือวัฏสงสารหรือตรงนี้แหละไม่รื้อตรงไหนนะ รื้อภูเขาภูเรา ทำลายภูเขาภูเรานี่ให้แตกกระจายลงไปแล้ว รื้อภพหรือชาติไปในี่เสร็จ พระอนาคามีก็คือผู้ทำลายภูเขาภูเราให้แตกกระจายนั้นแหละ เป็นพระอนาคามีขึ้นมา เพราะฉะนั้นจึงขอให้พากันตั้งอกตั้งใจ

เทศน์วันนี้เหนื่อยมาก ไม่เทศน์มาก เอาเพียงแค่นี้ละพอ

พูดท้ายเทศน์

ผมเหนื่อยขึ้นทุกวันไม่อยากเล่นกับอะไร มันอ่อนไปหมด มันเป็นของมันเอง หดเข้ามา ๆ ปล่อยไปหมด ก็ ๘๒ เต็มแล้วนี่จะทำอะไร พ่อแม่ครูจารย์ ๘๐ เท่านั้น ท่านก็ไปแล้ว เราถึง ๘๒ ถ้าธรรมดาผมไปนานแล้วนะไม่อยู่แหละ จังหวะจะไปมีเยอะ ปล่อยแล้วก็ไปเลยไม่รู้ พอรู้ได้รู้ อยู่ เมื่อสุดวิสัยแล้วแม้พระพุทธเจ้าก็นิพพาน อย่างพ่อแม่ครูจารย์ท่านอยู่บ้านภูนั้น ให้เร่ร่อนท่านไปสกลนครนั้นละท่านรังของท่านไว้ ท่านเร่ให้รับนะ จนวาระสุดท้ายให้รับไปกลางคืนขนาดนั้นนะ ท่านเร่ให้เอาไปกลางคืนเลย พอไปถึงวันนั้นก็ไปเลย นั่นอย่างนั้นแหละ พอไปฉีดยานอนหลับให้ถึง ๖ ทุ่มพินจากนอนหลับ ตื่นขึ้นมาแล้วก็มองโน้นมองนี้ ดูแล้วเป็นสภาพที่ท่านต้องการ ดูกุฎิดูอะไร ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างแล้วจากนั้นก็ทำหน้าที่

วิภูวนนี้พิลึกจริง ๆ นะ พวกวิภูวนวิภูจักร จิตนี้เข้าในองค์อริยสัจมันถึงขีด ไม่ทราบว่าจะไปถามใคร พอทำลายทุกข์ สมุทัยสัจออกแล้ว กงจักรของวิภูวนออกแล้ว ด้วยมรรคสัจแล้วขาดสะบั้นไปหมดเลย ไม่มีเงื่อนไขอะไรมาติดให้พอทราบยับ ๆ แยะ ๆ นะ ถึงพูดได้เต็มปากว่ามีกิเลสเท่านั้น ชี้นิ้วเลยเถียว โถ ตัวนี้ตัวรุนแรงมากนะ ก่อกวนยุ่งเหยิงวุ่นวายตลอดเวลาแม้แต่มันนี่แหละ พออันนี้มันเลื่อนลงไปแล้วไม่เห็นมีอะไรนี่ โลงหมดเลย วันไหนจะมีเรื่องอะไรขึ้นมานี้ก็ไม่มี แต่เราไม่ได้สังเกตหามันเรื่อง ๆ ก็รู้อยู่แล้วว่าไม่มีจะให้ยังไง มันหมดขนาดนั้นแหละ พูดให้ฟังชัด ๆ อย่างนี้แหละจวนจะตายแล้วนี่พูดเสียจะเป็นไรไป มันหมดขนาดนั้นแหละไม่มีอะไรเหลือ อยู่ก็อยู่ไปเฉย ๆ ดูธาตุดูชั้นไปเกี่ยวกับโลกสงสารกับเพื่อนกับฝูงไปอย่างนั้น ถ้าธรรมดาไปเมื่อไรผมพร้อมเสมอ ผมไม่มีอะไรมันหมดทุกอย่างแล้วว่าอย่างนั้นเถอะ ที่จะเป็นห่วงเป็นใยกับอะไรมันหมดเสียจริง ๆ

มันอดทนระอาใจเรื่องที่จะแหวกว่ายตายเกิดไปอยู่ไม่หยุดไม่ถอยนี่ซิ มันน่าจะเร่งความเพียรให้เต็มที่ มันจะเป็นอย่างนี้ตลอดไปไม่เป็นอย่างอื่นว่างั้นเลย ชี้นิ้วเลยไม่เป็นอย่างอื่น เป็นมาอย่างนี้ตลอดมาถึงวันนี้ชาตินี้ แล้วยังจะไปอีกตลอดไม่มีกำหนด กฎเกณฑ์ถ้าธรรมะตัดไม่ได้นะ มีธรรมเท่านั้นตัดออกนั้นไม่มี สามแดนโลกธาตุมีแต่เครื่องของกิเลสทั้งนั้นทีเดียว ที่จะจุดจะลากเอาไว้มีธรรมเท่านั้น นี่จึงว่าอดทนระอาใจที่จะแหวกว่ายตายเกิดไปอีก แล้วไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์เสียด้วยนะภพชาติอะไร ๆ นี้ ไม่ทราบจะเกิดไปเป็นอะไรต่ออะไร ร้อยแปดพันประการหรือหมื่นแสนล้านประการก็ไม่ทราบแหละมากขนาดนั้น มันสับสนปนเปกันไปเป็นไปได้ทุกแห่ง ไล่เดือน กิ่งกือ ดูซี ยุคยิก ๆ อยู่ตามนั้น ตัวละเอียดเท่าไหนก็มีแต่จิตดวงนี้ แล้วกิเลสครอบอยู่นั้นนะ บังคับกันอยู่ในนั้น เกิดในภพใดชาติใดมีแต่ธรรมชาตินี้บีบบังคับอยู่ตลอดเวลา มันนำอดทนระอาใจ เพื่อนฝูงควรเห็นโทษนะ

นี่ก็เทศน์เต็มเหนี่ยวแล้วผมไม่มีอะไรเหลือแล้วนะ หมดพุงแหละเทศน์สอนหมู่เพื่อน เทศน์ด้วยความไม่สงสัยเสียด้วยนะ โห ที่จะหมุนต่อไปอีกหมุนไปไม่มีหยุดมีถอยไม่มีเขตมีแดนเหมือนกับความเป็นมา ไม่มีทางออก มีธรรมเท่านั้นเป็นทางออก นอกนั้นไม่มี ทางออกจากทุกข์มีแต่ธรรมนอกนั้นไม่มี มีแต่เครื่องของกิเลส เต็มสามโลกธาตุนี้มีแต่เรื่องของกิเลสทั้งนั้น มีธรรมเท่านั้นจะออกได้ ธรรมจักร-จักรคือธรรม มรรคปฏิบัติทานั้นละเรียกว่าธรรมเรียกว่าธรรมจักร มันอดทนระอาใจเวลาผ่านไปแล้วมองมานี้ แหม แล้วมองไปข้างหน้าที่สัตว์โลกทั้งหลายจะหมุนกันไปในี่ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์เหมือนนี้อีก จึงทำให้อดทนระอาใจนะ เพราะฉะนั้นเทศน์ถึงแผดบัง

ขนาดนี้ก็เพียงเบา ๆ นี่ที่ว่าเหล่านี้ อย่างเทศน์สอนญาติสอนโยมอย่างนี้ เพียงเบา ๆ เท่านั้นละ ถ้าจะเอาตามความรู้ความเป็นภายในจิตใจนี้ โอ้ย ฟังไม่ได้นะ ชัดกันลงเต็มเหนี่ยวเลย เราเคยฆ่ากิเลสฆ่าแบบไหน ๆ เอานำออกมาใช้ดูซินะ ฟังไม่ได้ กิเลสมันฟังไม่ได้ กิเลสมันหนาไม่ควรจะฟังก็ไม่เทศน์ให้ฟังเสีย เมื่อบางควรจะฟังก็ฟัง เช่นผู้บางแล้วต้องการแต่ความจริง ความจริงตรงไหนออกผิง ๆ ๆ ฟังถึงใจ ๆ นี่กิเลสตันไว้ ๆ สุดท้ายก็ถูกกิเลสกล่อมให้เป็นไปตามกิเลสเสีย ว่าท่านเทศน์เผ็ดเทศน์ร้อนเทศน์ดุเทศน์ด่าเทศน์หยาบเทศน์โลนไปอย่างนั้น มีแต่ไปตามกิเลสนั้นไม่รู้เนื้อรู้ตัวเลยจะทำยังไง จึงว่าโง่ขนาดไหนสัตว์โลกนี้ว้างัน

พูดได้เต็มปากจริง ๆ เพราะรู้อย่างเต็มใจนี้จะให้ว่ายังไง ฉลาดหรือโง่ก็รู้อยู่เต็มหัวใจนี้ ถึงอดทนระอาใจซึ่งจะแนะนำสั่งสอน เหมือนเอาฝ่ามือไปกั้นน้ำมหาสมุทรไม่ให้ตั้งคลื่นนั้นซิ ธรรมชาติเพียงฝ่ามือเท่านั้น คลื่นมหาสมุทรใหญ่ขนาดไหน นั่นละคลื่นของกิเลสใหญ่ขนาดไหนดูเอา คลื่นของธรรมเพียงเท่าฝ่ามือ พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้แต่ละพระองค์ ๆ ก็ตั้งออกได้ ๆ พอประมาณ นอกนั้นก็กองอยู่นี้หมด ตายกองกันอยู่นี้หมด โห ทูเรศจริง ๆ นะ

เวลาได้รู้จริง ๆ นี้รู้ไม่สงสัยจะว่าไง เวลามันปิดมันก็ปิดไม่ได้คิดได้อ่านอะไร เวลามันเปิดมันเปิดนี่ สิ่งไม่เคยรู้เคยเห็นก็รู้จักเห็นของมันไป เห็นประจักษ์ ๆ เสียด้วยนะ ไม่ได้มีที่ว่าลูป ๆ คลำ ๆ เสียด้วยนะ ลงได้เห็นแล้วเห็นอย่างจริงจังทั้งนั้น เห็นจริง ๆ ไปเลย หายสงสัย ๆ โห ทูเรศจริง ๆ นะความเกิดแก่เจ็บตายที่จะหมุนไปต่อไป หมุนไปเรื่อย ๆ ที่จมลงนรกก็จมมากต่อมาก ที่ไหนมีแต่ที่อยู่ที่ทรมานของสัตว์ทั้งนั้นนะ ในสามแดนโลกธาตุนี้มีแต่ที่อยู่ที่ทรมานของสัตว์ ที่จะเสวยสุขสะดวกสบายก็มีตามชั้น ๆ ตามภูมิแห่งความสุขความทุกข์นะ ความสุขความทุกข์ตามชั้นตามภูมิ เช่นอย่างสวรรค์พรหมโลกอย่างนี้เป็นอีกอย่างหนึ่ง นี่พอบรรเทา ที่นอกจากนี้ไปแล้วนั้นซิ เสวยทุกข์อยู่ทั่วแดนโลกธาตุ สัตว์ตัวไหนที่จะไม่เสวยไม่มี ปฏิเสธได้เลยร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่มี เสวยทั้งนั้น

โห อำนาจของกิเลสนี้แหลม ธรรมชาตินี้ไม่มีใครมองเห็นนะ มีพระพุทธเจ้าเท่านั้นเป็นพระองค์แรกที่มองเห็นกับธรรมเครื่องแก้กัน นี่ซิพระพุทธเจ้าไม่อุบัติไม่ได้ ต้องอุบัติเรื่อย ๆ ๆ มาเป็นยุคเป็นสมัย มาเอาน้ำดับไฟ ๆ เป็นยุคเป็นสมัยไป ถ้าไม่มีนี้สัตว์นี้ไม่มีหวังว้างันเลย สัตว์นี้หมดหวังไม่มีทางออก พระพุทธเจ้ามาโปรดแต่ละครั้ง ๆ แต่ละพระองค์ ๆ นี้เหมือนกับเอาน้ำมาดับไฟ เหมือนมาเปิดประตูออกจากกรงขังนั้นแหละ ผู้ที่มีอุปนิสัยปัจจัยแล้วก็ออกได้ แม้มีอุปนิสัยก็ตามถ้าพระพุทธเจ้าไม่มาแสดงนี้ก็เหมือนกับปิดประตูไว้ อยู่ปากคอกก็ออกไม่ได้ เหมือนวัวอยู่ปากคอก

ประตูปิดอยู่ก็ออกไม่ได้ อุปนิสัยมีอยู่แต่ไม่มีผู้มาเปิดให้ เปิดปากคอกคือเปิดธรรมก็ออกไม่ได้

โห ทุเรศจริง ๆ นะมันถึงใจทุกอย่างนะเวลาได้รู้ได้เห็นแล้ว พระพุทธเจ้ามาอุบัติขนาดนี้โลกก็จางไปแล้วนะ กิเลสหนาแน่นเข้า ๆ โลกจางธรรมแล้วนะ จางธรรมไปเรื่อย ๆ ๆ นับวันจางไปเรื่อย กิเลสหม่นเข้าเรื่อย ๆ กิเลสเหมือนงูเหลือมพันสัตว์ไม่มีคำว่าอ่อนตัว ขอให้ธรรมอ่อนมากน้อยเพียงไรกิเลสจะแข็งตัวเข้าเท่านั้น ๆ เอาจนกระทั่งไม่มีธรรมมา มีวิเวกในใจเลย เอาจนขนาดนั้นนะ เพราะฉะนั้นจึงว่าทุเรศชิ เราอย่าไปนับไปอ่านว่าก็ภพก็ชาติ มีอยู่อย่างนี้เป็นอยู่อย่างนี้ว่างั้นเลย หมุ่นกันไปหมุ่นกันมาตายเกิด ๆ ๆ อยู่อย่างนี้เรื่อย ๆ ไม่มีทางออก มีธรรมเท่านั้นมาลากมาขึ้นออก

เวลาเหนือแล้วรู้หมด คือเราไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่กล่าวเหล่านี้ เมื่อเวลาผ่านของมันไปแล้วมันไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่เหล่านี้ก็สนุกพิจารณาซิถ้าว่าสนุก ถ้ามีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ก็กระทบกระเทือนตัวเองอยู่นี่นะ นี่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียก็ไม่กระทบกระเทือนละชิ มียังงเป็นยังงิดูตามความมีความเป็น เจ้าของมียังงเป็นยังงิดูอยู่แล้วนี่ สงสัยที่ไหนเรื่องของเจ้าของ ที่อยู่ที่ไปของเจ้าของเป็นยังงิดูมันประจักษ์อยู่ในหัวใจนี้แล้ว เป็นปัจจุบันตลอดเวลากาลิโก จะไปหวังพึ่งอะไร ปัจจุบันนี้ก็ไม่มีพึ่งอะไรแล้วเห็นประจักษ์อยู่อย่างนี้

ที่นี้ถึงได้สนุกดูข้างนอกละที่นี้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกันไปมากน้อยเพียงไร ดูกันไป ๆ โห ไม่มีสิ้นสุดเลย ทำยังงิดูจะมานอนใจอยู่ได้หรือพวกพระพวกเณรเรานะมันควรจะเป็นไปได้ ทุกข์ขนาดไหนทุกข์เพียงการประกอบความเพียรนี้มันจะทุกข์ขนาดไหนว่าจั้นเลย เวลาจะจมอยู่ในกองทุกข์นี้ยังมากกว่านี้อีกขนาดไหน ก็กัปกัปกัปกัผ่านมาแล้ว แล้วก็กัปกัปกัปกัที่จะไปอีกข้างหน้ามากขนาดไหน ทุกข์ในชีวิตนี้เพื่อความเพียรทุ่มลงไปจะเป็นอะไรไป

จึงกล้าพูดที่ว่าทำความเพียร ว่าทุกข์ในโลกนี้ไม่มีอะไรเกินฆ่ากิเลสว่างั้นเลย พูดได้เต็มปากเพราะถึงขนาดนั้นจริง ๆ เรา บางทีเหมือนจะตายจริง ๆ นะ ขำก็ไม่ได้กิน หายใจแหม่ว ๆ ทนเอา ทุกข์ทรมานขนาดไหน แต่ใจเป็นอีกอย่างหนึ่งนั่นซิ ไม่ได้มาแหม่ว ๆ เหมือนลมหายใจนี่นะ ใจส่งผ่าเผย ถึงวันจะฉันแม้มันแหม่ว ๆ อย่างนั้นนะ ถึงวันจะฉันมันยังไม่อยากฉันทางด้านธรรมะนะ ฉันแล้วมันไม่คล่องตัว เป็นอย่างนั้นนะ ทุกข์มากจริง ๆ นะ ยิงนั่งตลอดรุ่ง แหม่วว่างั้นเลยนะ ถ้าไม่สละตายจริง ๆ นั่งไม่ได้นะ มันสละตายมันเด็ดด้วย เราก็ได้ชมนะชมใจดวงนี้ แหมเด็ดขาดจริง ๆ มันทุกข์ขนาดไหน เอ้า ไม่เลยตายว่างั้นเลย เอ้า ๆ เอาลงไป ทุกข์เท่าไรขอแสดงให้หมดวันนี้ดูซินะ

ไม่ใช่ทำทายเป็น คือดูของจริงว่างั้นเถอะ ของจริงต่อของจริงอยากพบกัน ขนาดไหนถึงตายไม่เลยตาย ชัดกันเลย แต่สติปัญญาที่หมุ่นตัว ๆ นะ ทนอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ ไม่เกิดประโยชน์นะ นี่ทนด้วยปัญญา ด้วยสติด้วยปัญญา เวลาทุกข์มากเข้าเท่าไรสติปัญญาจะหนีจากนั้นไม่ได้เลย เช่นอย่างนั่งตลอดรุ่งอย่างนี้นะ ตั้งแต่ขณะนั่งปุ๊บลงไป แล้วจิตจะไปเพนพ่านไม่ได้เป็นอันขาด มันดัดกันมาตั้งแต่โน่นแล้วนะ จิตเพนพ่านไม่ได้เลย จะไปคิดเรื่องอะไรนอกกลุ่มนอกทางนี้เป็นไม่ได้เด็ดขาด มันเอาขนาดนั้น เอาชีวิตแลกขนาดนั้น

บังคับจิตนี้ โถ ทุกข์มากจริง ๆ นะ บังคับมาเป็นชั้น ๆ บังคับชั้นนั้นแล้วก็ยังมาบังคับชั้นเวลาเป็นทุกข์มาก ๆ นี้ เหมือนมันจะเนาเฟะนะในร่างกายของเราที่เอาพอ ๆ นะ เอ้า เอาทางไหนก็เอา พระพุทธเจ้าท่านสลับเราไม่ถึงขั้นสลับนี่นะ เอ้า สลับก็สลับ มันควรตายก็ต้องตายแต่ให้ถอยไม่ถอย นี่ละเรื่องสติปัญญามันหมุ่นตัว ๆ ทุกข์มากเท่าไรมันยิ่งจ่อเข้าไป พิจารณาเข้าไปเรื่อย มันทุกข์ตรงไหน เรื่องความอยากให้ทุกข์หายอย่าไปอยากนะ โห มันเพิ่มทุกข์ขึ้นอีกกำกอนนะ เรื่องทุกข์จะหายไม่หายไม่สำคัญ สำคัญที่อยากรู้ความจริง ชัดลงไปนี่ โถ บทเวลามันถึงที่ของมันแล้วขาดสะบั้นไปหมดจริง ๆ นะ

นี่ละที่ารู้ความจริงของอริยสัจรู้อย่างนั้น ไม่ได้รู้ด้วยความจำรู้ด้วยความจริงจริง ๆ เวลาพิจารณารอบตัวของมันแล้วกายก็สั๊กแต่ว่ากาย เวทนาความทุกข์ก็สั๊กแต่ว่าความทุกข์ ใจก็สั๊กแต่ว่าใจ ต่างอันต่างจริง เหมือนท่านว่ากาย เวทนา จิต ธรรมนั้นแหละ สั๊กแต่กาย สั๊กแต่เวทนา สั๊กแต่จิต สั๊กแต่ธรรม เวลามันรอบตัวของมันแล้วจิตไม่มีอะไรเข้าไปยุ่งได้ที่นี้ ทุกข์จะมากขนาดไหนมันก็หัวเราะได้ยิ้ม ๆ ได้สบายนะ มันไม่ได้เข้าถึงใจ มันเป็นธรรมชาติของจริงของมันอยู่อันหนึ่งเท่านั้นก็ไม่กระเทือนใครเมื่อเราไม่ไปเอื้อมันแล้วนะ มีแต่ของจริงล้วน ๆ

กายก็สั๊กแต่ว่ากาย เวลาทุกข์เกิดขึ้นมากม่ายกำกอนนี้กายเขาไม่เห็นว่ารู้เรื่องรู้ราวอะไร เขาก็เป็นกายของเขาอยู่ ทุกข์ก็ไม่เห็นรู้ความหมายของตัวเองและไม่รู้ความหมายของใครด้วยว่าทำได้ทำทุกข์ให้ใคร ใจเมื่อไม่ไปหมายแล้วก็สั๊กแต่ว่าจิตอยู่อย่างนั้น นี่ละพอหยั่งเข้าถึงความจริงต่างอันต่างจริงแล้ว จิตก็เป็นจิต ที่นี้ก็ไม่กระเทือนกัน จิตก็แนวเลย โถ เวลาลงนะมันอัศจรรย์จริง ๆ ไม่ลืมนะที่มันเป็น พุดไม่ถูกนะจิตเวลาถึงขั้นเต็มที่แล้ว ทั้ง ๆ ที่อวิชชาที่มีอยู่ในนั้น คือในเวลานั้นเรายังไม่ได้สนใจกับอวิชชานี้ละ สนใจแต่ทุกขเวทนา มันลงเต็มที่ของมันแล้วมันสั๊กแต่ว่านะ ความรู้ที่ปรากฏอยู่นั้นนะ คำที่ว่าสั๊กแต่ว่ารู้นั้นก็เป็นที่อัศจรรย์ด้วยนะ คือจะพุดอะไรต่อไปอีกไม่ได้จะเป็นสอง เพราะ

อันนั้นมีอันเดียวแน่ แล้วไม่แน่เด่น ๆ นะ แน่แบบไหนพูดไม่ถูก พูดได้แต่ว่า
อัศจรรย์นี่อันหนึ่ง

อันหนึ่งไม่ลงแต่เป็นเกาะอยู่นี้ ทุกขเวทนาเข้ามายุ่งไม่ได้ ต่างอันต่างจริงแล้ว
ต่างอันต่างอยู่ นั่งไปเท่าไรก็ได้ทุกขเวทนามิเห็นจะกำเริบ มันจะกำเริบไปถึงตายก็มิ
เข้าถึงจิตนี้ เมื่อรู้จริงเห็นจริงกันแล้วเป็นอย่างนั้นนะ จะถึงตายก็ไม่ถึงจิต ทุกขเวทนา
เข้าถึงจิตไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงกลัวพูดละซี บทเวลาจะเป็นจะตายนี้จะเอาเวทนาหน้า
ไหนมาหลอกเรานา ก็เวทนาหน้านี้หน้าพัดกันอยู่เวลานี้และรู้กันอยู่แล้วเวลานี้ เวลา
จะตายแล้วจะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเรา แล้วพิจารณาถึงจิตว่าจะตายไหม ยิ่ง
เด่น มันโกหกกัน โลกโกหกโลกกิเลสนั้นแหละไปอย่างนั้น

โห ทุกข์มากจริง ๆ นะเรื่องความเพียรเราไม่ลืม งานในโลกเราเคยผ่านมาทุก
อย่างตามกำลังของเรา ทุกข์จนจะเป็นจะตายก็ทุกข์แต่ไม่เคยสละชีวิตกับมัน แต่งาน
ภวานานี้สละ ๆ ตลอด พอถึงที่แล้ว เอานะ เท่านั้นละพอเลย ถ้าลงว่าเอนะเป็นอันว่า
ขาดสะบั้นไปเลย คือจิตนี้มันเด็ดมากนะ จริงจังมาก มันไม่เคยเหลาะแหละแต่ไหนแต่
ไรมาอยู่แล้ว ยิ่งเข้าด้ายเข้าเข็มอย่างนั้นแล้วจะมาเหลาะแหละได้ยังไง โห อัศจรรย์ นั้น
ละมันไม่ถอนลงได้รู้ขนาดนั้นแล้วไม่มีคำว่าถอน นั้นละจลศรัทธาเชื่อฝังลึกเลย อ้อ รู้
อริยสัจรู้อย่างนี้ รู้ด้วยความจำก็รู้ด้วยความจริงมันต่างกัน

เวลาวิชาฟาดกับวิชาจากนั้นมาแล้วก็โล่งไปหมดเลย ไม่มีอะไรมาเกี่ยวมา
กวน ไม่มีอะไรมายุ่งมาแหย่ ไม่มีอะไรมายุ่งเลยนะ จึงรู้ว่า อ้อ กิเลสนี้ตัวยุ่ง มีมากมีน้อย
ยุ่งตามส่วนของมันจนได้แหละ จนหมดเสียจริง ๆ ไม่ให้มีอะไรเหลือแล้วไม่มีอะไรยุ่ง
ขั้นก็ทิ้งอยู่อย่างนั้นแล้ว ทรงธาตุทรงขั้นนี้ มันจะไปเมื่อไรก็เป็นธรรมชาติของมันอัน
นี้ ก็ไม่ทราบจะไปว่าอะไรมัน มันควรไปก็ไปควรอยู่ก็อยู่ จะไปหวังอะไรกับมันก็ไม่เห็น
มีหวัง พอเสียทุกอย่างแล้วไม่หวังนะ ถ้าลงพอแล้วไม่หวัง จะหวังพึ่งอะไรนี้ไม่หวัง พอ
อยู่ในตัวแล้วไม่ทราบจะไปพึ่งอะไร ไม่หวังนี้พูดอย่างเด็ดขาดอย่างจริงจังในหัวใจด้วย
ไม่ใช่พูดออกมาอย่างเหลาะ ๆ แหละ ๆ พูดออกมาแบบลุ่ม ๆ คล่า ๆ ไม่ลุ่มไม่คล่านี้
ถึงขนาดนั้นละ

เพราะฉะนั้นจึงไม่วิตกวิจารณ์เวลาตาย จึงได้กล้าบอกหมู่เพื่อนละซี เวลา
มีความจำเป็นแล้วธาตุขั้นนี้กับยาเข้ากันไม่ได้แล้วให้หยุดนะยา แล้วอย่าเอายามายุ่งนะ
เด็ดขาดด้วยไม่ให้เอายายุ่ง ร่างกายหมดสภาพแล้วไม่รับยาแล้วเอายายุ่งทำไม แล้ว
วาระสุดท้ายสภาพเป็นยังงใอยู่ใครอย่มาแตะต้องกายนะ ใครอย่มาจับมาต้องหรือ
อย่มาเตือนคำนั้นคำนี้ละ มันทำหน้าที่ของตัวเองอยู่แล้วโดยหลักธรรมชาติของใจ จะ

ทำอะไรก็แล้วแต่เป็นหลักธรรมชาติ ไม่ใช่ทำด้วยความเสกสรรปั้นยอเพื่อแก้อันนั้น เพื่อแก้อันนี้

ไม่ได้เพื่ออะไรนะ หมดที่จะเพื่อแล้วนี่ ก็มีแต่ดูธาตุดูชั้นว่าอะไรจะไปก่อนไป หลังเท่านั้นเอง ให้เห็นชัด ๆ อย่างนั้นชินักปฏิบัติ พระพุทธเจ้าท่านทรงรู้อรรถเห็น เป็น ยังไงขึ้นมาพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้แล้ว ๆ โง่ขนาดไหนพวกเรานะ ที่เป็นเหล่านี้ที่เล่า เหล่านี้มีแต่พระพุทธเจ้าสอนไว้แล้ว อ้อ ตรงนี้ท่านก็สอนไว้แล้วอย่างนั้น ๆ แน่อย่าง กาย เวทนา จิต ธรรม นั้นสักแต่ว่า ๆ เห็นจริงแล้วเป็นอย่างนั้น สติปัญญา ๔ กับ อริยสัจนี้ก็อันเดียวกันแหละ ท่านแยกอาการไว้เฉย ๆ หลักใหญ่อันเดียวกัน

นี่ถึงเวลาจะเป็นจะตายจึงไม่ให้ใครมาย่งนะ ให้เหมาะสมจริง ๆ แล้วตายคนเดียวเราไม่ให้ใครย่งเลย เพราะตายไม่มีความกังวลตายไม่มีความยุ่งเหยิงวุ่นวายกับอะไร ก็ไม่ทราบจะไปดี้นหาอะไร ถึงวาระมันหมดสภาพแล้วเหอร่างกายนี้ก็ปล่อยเสียเท่านั้นเอง จิตก็พออยู่ในตัวแล้วก็ไม่ทราบจะไปอาศัยอะไรพึ่งอะไรหวังอะไรอีก เห็นยออะไรไว้ ไม่มีอะไรที่จะเหนี่ยวแล้วได้รั้งอะไรเกาะอะไร ให้มันชัดอย่างนั้นชการปฏิบัติ นี่ผู้ที่จริงจังความชัดของจิตไม่สงสัย แม้พระพุทธเจ้าพูดก็สาธุ พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้านี้ก็ไม่ทูลถามท่าน ถามอะไรธรรมชาติดันเดียวกัน จะถามหาอะไร

เราเคยได้ยินพ่อแม่ครูจารย์พูด ท่านพูดท่านยกมือขึ้นสาธุพูดเราไม่ใช่โอ้อวด ท่านว่าอย่างนั้น แม้พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้านี้ก็ไม่ทูลถาม ท่านพูดอย่างเด็ดขาด เทียว ทูลถามท่านทำไมของอันเดียวกัน ทีนี้เวลามาเป็นก็ของอันเดียวกันจริง ๆ อย่างท่านว่า อันนี้ก็ต้องพูดแบบท่านพูดนั่นแหละ ไม่ทูลถาม ก็ของอันเดียวกัน ว่าพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างไร อย่างที่พูดไว้แล้วนั้น มันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ นี่ อยู่นี้หมดเลย ตัดสินใจลงขาดสะบั้นไปแล้วทีนี้ เรื่องภพเรื่องชาติมีจากอะไร ๆ รู้หมดเสียทุกอย่างทุกอย่างแล้วเหนือ พอเหนือมันแล้วก็เห็นหมดเรื่องของกิเลสนะ มีกลมายาอุปายใด ๆ มาหลอกสัตว์โลก หลอกด้วยวิธีใดรู้เสียหมดจะว่าไป ผู้รู้รู้ขณะนี้เห็นขณะนี้ เจ้าของผู้กิเลสครอบหัวอยู่นั้นเหมือนควายตัวหนึ่ง ๆ คือไม่รู้ตัวนี่นะ ผู้ที่รู้ท่านรู้ขณะนี้ เพราะท่านผ่านมาทุกอย่างทุกอย่างแล้ว ไม่รู้ผ่านไม่ได้ไม่รู้ฆ่าไม่ได้

ธรรมะพระพุทธเจ้าสด ๆ ร้อน ๆ แท้ ๆ นะ พลิกแพล้บเดียวเท่านั้นเป็นธรรม พลิกแพล้บเดียวเป็นกิเลส อยู่ในจิตดวงเดียวนี้ พลิกอยู่ไม่อยู่ที่ไหน ว่ากาลนั้นสมัยนี้ โอ๊ย ให้กิเลสหลอกไปตัมไป ๆ เมืองอินเดียบ้าง สมัยพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วได้ ๒,๕๐๐ กว่าปีบ้างมันหลอกไป ๆ กิเลสไม่เห็นไปอยู่ ๒,๕๐๐ ปี ไม่เห็นไปอยู่ครั้งพระพุทธเจ้าโน่น มันอยู่ในหัวใจนี้ นั่นเวลาแก้กันแก้แบบนี้ซิ มันไม่ไปหา ๒,๕๐๐ ที่ไหน

มันอยู่ในหัวใจนี้ฟาดลงตรงนี้ มันมีกาลมีสมัยเมื่อไรก็เลส มันก็เป็นอกาลโกเหมือนกัน คิดให้เป็นกิเลสเมื่อไรก็เป็นเมื่อนั้น คิดให้เป็นธรรมเมื่อไรก็เป็น มันอยู่ในใจนี้

พูดไม่ถูกนะจิตดวงนี้ มีแต่พูดว่าเหมมเท่านั้นละ เหนืออะไรเหนือเสียทุกสิ่งทุกอย่าง เหนือสมมุติเหนือเสียทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีอะไรเข้าเอื้อมถึงเลย ไม่เหมือนกับอะไรเลยนี่ซิ เป็นมากี่ร้อยก็พันองค์ก็ตามเถอะจะแบบเดียวกันพูดแบบเดียวกัน ไม่มีอะไรที่จะไปเทียบ ที่นี้เวลามองดูโลกนี้พวกเราเหมือนกับฝูงหนอนนะ ขนาดนั้นนะ อันนั้นขนาดไหนถึงได้เอามาเทียบอันนี้เหมือนหมูสัตว์เหมือนกิมชาติพวกหนอน มันงมเงาเต่าตุนกันอยู่อย่างนั้น งุ่มง่ามตัวมเตี้ยมอยู่อย่างนั้น เพลินในสิ่งที่ไม่ควรเพลิน หนอนก็เพลินในขี้ เพลินในสิ่งไม่ควรเพลินอย่างนั้น

พวกเราที่เพลินในสิ่งไม่ควรเพลินนั้นซี้ ที่ธรรมะท่านปล่อยหมดแล้วท่านรู้หมดแล้วท่านสลัดออกหมดแล้ว พวกเรากินเศษกินเดนอันนี้ กิเลสมันกินเศษกินเดนของธรรมที่สลัดออกหมดแล้ว นั้นละเป็นยังงใจสูงขนาดไหนต่ำขนาดไหนพิจารณาซิ ละเอียดขนาดไหนธรรมพระพุทธเจ้า เลิศขนาดไหน เอามาเทียบไม่ได้ไม่มีอะไรเทียบในโลกนี้ นั้นละท่านว่าเลิศเลอ เลิศเลอนี้ยกเอามาเทียบเฉย ๆ นะเพราะโลกมีสมมุติ ธรรมชาตินั้นยังพูดไม่ถูกอีก

อย่างนักโทษในเรือนจำนั้นแหละ ใครอยู่ที่ไหน ๆ บ้านไหนเมืองไหนเจริญ บ้านไหนเมืองไหนเจริญนะ เรือนจำไหนเจริญนะ มีแต่นักโทษเต็มอยู่ในเรือนจำนั้นเจริญที่ตรงไหนนักโทษนั้นนะ นี่ก็แบบนั้นแหละพวกเราทั้งหลาย นักโทษมันเจริญที่ตรงไหนนะเมื่อกิเลสครอบหัวอยู่แล้ว กิเลสเป็นนายนักโทษ นายคุมนักโทษ ฟาดกิเลสออกหมดแล้วไม่มีนายคุมขี้ ไม่ถูกบังคับบัญชาเป็นอิสระเต็มที่

มันถึงสนุกดู ตา หู จมูก ลิ้น กายที่เคยระมัดระวังแต่ก่อน มันเป็นจริง ๆ นี้ ดูปั๊บเป็นกิเลสทันที ฟังเป็นกิเลสทันที ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสสัมผัสกับรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสต่าง ๆ นี้เป็นกิเลสขึ้นมาทันที ๆ เวลากิเลสพองตัวมันเรื่องอำนาจเป็นอย่างนั้นนะเป็นกิเลสหมด ได้ระมัดระวัง ที่นี้เวลามันม้วนเสื่อลงไปแล้วดูเท่าไรก็ดูซีถ้าไม่ยากตาแตกตาแห้ง จะเป็นอะไร ดูให้มันเป็นก็ไม่เป็นนี้เมื่อมันหมดไม่มันจะเรียกว่าหมดหรือ ดูเท่าไรก็ตาม ฟังเท่าไรก็ตามก็ไม่เป็นกิเลส ก็เป็นธรรมชาติ อันนั้นเป็นธรรมชาตินี้ ตาก็เป็นธรรมชาติของตา รูปเป็นธรรมชาติของรูป เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของใจเท่านั้น เมื่อใจไม่มีอะไรแล้วก็เท่านั้นเอง เหมือนกับเครื่องมือทิ้งไว้ นั้นก็จะทำอะไร อย่างค้อนตีตะปูเราไม่จับมาตีก็ทิ้งอยู่อย่างนั้น ตาเราไม่ไปใช้ก็ทิ้งอยู่อย่างนั้นของมัน

ผู้ที่ผ่านพ้นไปได้นี้ โถ อย่างครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เคยคุยกันนี้มีแต่ท่านเดน ตายมาทั้งนั้นนะ เวลาเราไปคุยนี้เด็ดไปคนละอย่างนะ ไปคนละนิสัย เรายังถือว่าเป็นเรา คนเดียวเงี่ยบ ๆ เราหนาคคนเดียวถึงได้ซัดกันอย่างลำบากลำบากแสนทุกข์แสนทรมาน ขนาดนี้ แล้วครูบาอาจารย์เป็นยังไง เวลาคุยธรรมะกันแล้วแหม ท่านก็ไปแบบหนึ่งของ ท่าน คือวิธีฝึกของท่านเด็ดมากทีเดียว ผู้ที่จะพ้นไปมีแต่ผู้เด็ด ๆ สมัยปัจจุบันนี้ เพราะ สมัยนี้สมัยแย่งปะทปรมะนะ พวกเนยยะมันแย่งปะทปรมะ มันก้ำกึ่งกันอยู่มันแย่งปะทปรมะ มันไม่ไปแย่งอุคฆฏัตถุญญ วิปจิตถุญญี่ มันไปแย่งปะทปรมะเพราะฉะนั้นถึงลำบาก

ผู้ท่านเป็นอุคฆฏัตถุญญ วิปจิตถุญญี่ ท่านก็รวดเร็ว อย่างมาสสมัยทุกวันนี้ก็เลสมัน หนาแน่นเข้า ๆ ก็เลยกลายเป็นเนยยะ ปะทปรมะ แย่งตำแหน่งกัน เพราะฉะนั้นเวลาผู้ที่เอาจริงเอาจังให้หลุดพ้นจริง ๆ ท่านจึงต้องหนักมาก อย่างหลวงปู่ขาวนี่แหม ท่านก็ เร่งของท่าน อาจารย์คำดีก็หนัก หลวงปู่แหวนเราไม่เคยได้คุยกับท่านปฏิบัติเครื่อง ดำเนิน ดำเนินยังไง ๆ ไม่ได้คุย คุยแต่จุดสำคัญ ๆ ถ้ามปัญหาท่านปู้ใส่ปู้ปมาเลย ถ้ามปู้ใส่ปู้ปเลย คือปัญหาที่ถ้ามนี้ไม่มีในตำรานั้นนะแต่มีในความจริง ถ้าไม่รู้ตอบไม่ได้ว่านั่นเลย ถ้ารู้แล้วไม่ยากปั้งเดียวเลย อย่างท่านตอบเราพอใส่ปู้ปเข้าไปท่านผาง ออกมาเลยเทียว นี่ท่านรู้แล้ว แนะ ใส่ปู้ปอีกปู้ปออกมาอีกเลย เร็วยิ่งกว่าอะไร นั้น หลักธรรมชาติต่อหลักธรรมชาติถ้ามกัน ไปหาในพระไตรปิฎกไม่เห็น พระไตรปิฎก ท่านแสดงไว้เป็นกลาง ๆ ปฏิบัตินี้มันชอกแซกซิกแซกนี่นา

อะไรจะเกินภาคปฏิบัติ ชอกแซกซิกแซกทั้งรู้ทั้งเห็นทั้งเป็นต่าง ๆ นี่ชอกแซก ซิกแซกมากที่สุดเลย อย่างพ่อแม่ครูจารย์ท่านว่า ธรรมะที่มาในคัมภีร์เท่ากับน้ำในตุ่ม ในไห แต่ธรรมะที่ไม่ได้มาในคัมภีร์เท่ากับท้องฟ้ามหาสมุทร แหมทำไมถึงพูดถูกต้อง เออหนักหนา ก็ท่านเป็นแล้วท่านถึงพูดนี่นะ ท่านเอามาจากความเป็นของท่าน เราไม่ เป็นนะซี้ถึงไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร

ความโง่ ๆ เชื้อ ๆ ของหมู่เพื่อนนี้ผมหนักมากอยู่นะ แบบหุหนวกตาบอดละ อยู่กับหมู่เพื่อนไป เหมือนไม่รู้ไม่ซี้อะไรอย่างนั้นพออยู่ได้ ถ้าจะอยู่จ้อยู้อยู่เรื่อย โอ้ย ไม่ได้ไม่มีเวลาเลย จืดลือด ความเคลื่อนไหวไปมากิริยาของกิเลสที่มันควบคุม ๆ มัน ออกหน้า ๆ อยู่ไม่รู้ นะ การตั้งรากตั้งฐานที่แรกนี่ละหนักมาก หนักไม่รู้ทำรู้ทางไม่รู้ ทางเข้าทางออก วกไปเวียนมา หนักมากอยู่อันนี้ ตั้งรากตั้งฐานที่แรกตั้งยากมากเกาะ ไม่ได้ติด เป็นทุกซัอันหนึ่งเหมือนกัน พอเกาะติดได้แก้จิตเป็นสมาธิ พอจิตเข้าสู่ความ สงบได้แล้วก็พอได้พักตัวละที่นี้

ที่นี้พอก้าวออกทางด้านปัญญา พอรู้เรื่องทางปัญญาแล้วที่นี้เอาละนะ เรื่องทุกซั นะทุกซัแต่ทุกซัรู้เหตุรู้ผล ทุกซัมีช่องมีทาง ไม่ได้จุดได้ลากลุ่มลุ่มคลุกคลานเหมือนชั้น

เริ่มแรก อันนั้นก็ทุกข์อันหนึ่งทุกข์ไปคนละแบบ คือทุกข์แบบไม่ถอยอันนั้น ทุกข์แบบหมุนตัว ๆ ทุกข์ไม่ถอย ทุกข์แบบไม่ถอย หมุนเรื่อย ทุกข์ไปคนละแบบ แต่ทุกข์นั้นทุกข์มีหวัง ต่างกัน จนกระทั่งทะเลเสียเมื่อไรถึงจะหมดเรื่องทุกข์นะ เรื่องทุกข์เพราะความเพียรนี้หมดเลย วุสิต พุทฺทมจฺริยํ กตํ ภรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตยาตติ ปชานาติ พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว คือเสร็จกิจในศาสนาแล้ว ชีณา ชาติ ชาติสิ้นแล้ว กตํ ภรณียํ กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว นาปรํ อิตฺถตฺตยาตติ ปชานาติ กิจอื่นที่จะทำให้ยิ่งกว่านี้ไปอีกไม่มี

นี่พอฉันเสร็จแล้วหุ่อกเข้ามาทั้งหมด จะกลับไม่ยอมกลับ อดอยากได้ยินได้ฟัง ก็พูดให้ฟังวันละเล็กละน้อย เราก็เหนื่อยของเราไม่อยากจะเล่นกับอะไรนะ ก็ได้พูดอยู่งั้นแหละ มันหดเข้ามา ๆ เป็นเองนะ หดเข้ามา ๆ สุดท้ายยังเหลือแต่ตัว กิริยาอาการข้างนอกทั้งหมด เราตายแล้วนี้จะทำยังไงหมู่เพื่อน ผู้ที่จะเป็นหลักเป็นเกณฑ์มีน้อยมากนะ เตี้ยวันนี้จะไม่มีแล้วนะถ้าไม่ตั้งหลักตั้งเกณฑ์ด้วยตัวเองเสียตั้งแต่บัดนี้ มัวประมาทอยู่ได้หรือ

ในมหาสติปัฏฐานสูตรท่านแสดงไว้ผู้เจริญสติปัฏฐาน ๔ อย่างช้า ๗ ปี ร่นเข้าไปกว่านั้นก็ ๗ เดือน ๗ วัน มีทางสำเร็จได้ไม่สงสัย ท่านแสดงไว้ในมหาสติปัฏฐาน ฟังแต่มหาสติปัฏฐานเป็นไร ที่ตั้งแห่งสติอันใหญ่หลวง นั้นแปลออกแล้ว สติเก่งกล้าสามารถก็สำเร็จละซี ท่านบรรยายบอกกิริยาอาการทุกอย่างบอกหมดมหาสติปัฏฐานสูตร แต่สติปัฏฐานสูตรว่าไม่กว้างขวางมาก ให้พอดีกับกำลังของคน อย่างช้า ๗ ปี แล้ว ๗ เดือน ๗ วัน สำเร็จ ถึงขั้นมหาสติปัฏฐานแล้วไม่นาน ที่นี้ยังไม่ถึงขั้นนั้นชิมันนาน ถ้าถึงขั้นมหาสติมหาปัญญาแล้ว โถ หยุดเมื่อไร หมุนตัว ๆ ๆ คำว่าเพลอมีเมื่อไร นั้นมันก็สำเร็จละซี ถ้าง่วงนี้แล้วรวดเร็วแล้วภาวนาถึงขั้นนี้ ถ้ายังไม่ถึงขั้นนี้เมื่อไรก็ต้องล้มลุกคลุกคลานอยู่นั้นแหละ

พอถึงขั้นมหาสติมหาปัญญาอัตโนมัติแล้ว จะว่า ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วันอะไรมันก็สำเร็จแล้ว ๗ วัน ๗ เดือน ๖ เดือน สำเร็จแล้ว ถ้าง่วงก้าวเข้ามหาสติมหาปัญญาณะนี้ก็พิจารณาตามเรื่องของเจ้าของ นั้น ๗ - ๘ เดือน พอก้าวเข้าสติปัญญาอัตโนมัติแล้วก็ ๗ - ๘ เดือนก็ตัดสินกัน ที่ยังไม่ก้าวเข้าไปในนั้นชื่อกี้ก็เดือนมันจะเป็นจะตายอยู่นั้นนะ เรายังไม่ก้าวเข้านั้น พอก้าวเข้านั้นก็พูดได้แล้วแน่ใจเลย ถ้าง่วงเข้าขั้นสติปัญญาอัตโนมัติแล้วแน่เลย เร็วก็เร็วด้วย หมุนตัว ๆ ถ้ายังไม่ถึงขั้นนั้นจะทำยังไงก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่นั้นแหละ พอก้าวเข้าสู่สติปัญญาอัตโนมัติแล้วก็เข้าไปหามหาสติมหาปัญญาก็เร็วละซี ไปถึงขั้นที่กิเลสตัวไหนเก่งออกมา มหาสติมหาปัญญาถึงขนาดนั้นแล้วกิเลสตัวไหนเก่งออกมาเลย ขาดสะบันไปทันที เหมือนกับกิเลสเอาเราขาดสะบัน

นั่นแหละเวลาถึงชั้นมันพอกัน ถึงชั้นอริยมรรคถึงมรรคที่ละเอียดสุดแล้วซัดลงไปขาด สะบั้น ๆ

เมื่อเห็นในหัวใจแล้วพูดได้นี้ละ ก็เป็นในหัวใจทุกอย่างที่พูดมานี้ เพราะฉะนั้น จึงว่าใครจะมาโกหกได้ยากอยู่นะเรื่องสมาธิก็ดี เรื่องปัญญาก็ดี ปัญญาฆ่ากิเลส แต่ ปัญญาความฉลาดแหลมคมนั้นยกให้ไปตามนิสสัยवासนา อย่างฝนตก ๗ วัน ๗ คืนนับ ได้นั้นเป็นปัญญาประเภทหนึ่ง เราไม่มีอย่างนั้น เอาจนเปียกปอนจนตัวสั่นหนาวปาน หมากก็นับไม้ได้นับเม็ดฝน ถึงขั้นเกรียงไกรมันเกรียงไกรจริง ๆ นี้ กิเลสก็หมอบละซี มันฉลาดนี้ มันไม่แสดงง่าย ๆ นะ ทีนี้ก็ต้องคุยเขี่ยขุดค้นหากัน ถึงขั้นนั้นแล้วขั้นคุย เขี่ยขุดค้น กิเลสไม่แสดง พอแย็บออกมาที่ขาดสะบั้นไปพร้อมเลยจะออกมาได้ยังไง

ถ้าเป็นชั้นมหาสติมหาปัญญาอย่างนั้นแล้วก็ไม่นานอย่างว่าแหละ ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ก็ได้แล้ว เจริญมหาสติปัญญาที่จริงแต่จิตของเราไม่ได้เป็นมหาสตินะซี ล้มลุก คลุกคลานอยู่นั้น กลิ้งไปกลิ้งมาอยู่นั้นมันไม่ได้เรื่องนะซี พอก้าวเข้าไปมหาสติมหา ปัญญาเมื่อไรก็เป็นไปได้แหละ ฟุ้ง ๆ ๆ ไม่มีวันมีคืนนะ อยู่กับใครไม่ได้เลยนะผม เป็นจริง ๆ อยู่คนเดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้นออกกรรมฐานจึงเหมาะสมกับเรานิสสัย วาสนาอาภัพ ไปกับหมู่กับเพื่อนไม่สบาย ไม่ได้สนุกทุ้มลงเต็มที่ ยิ่งขั้นสติปัญญา อัตโนมัตินี้ด้วยแล้ว โห เข้ากับใครไม่ได้ ทั้งวันทั้งคืนนอนให้หลับก็ไม่หลับ บางคืน ตลอดรุ่งเลยไม่หลับ มันทำงานไม่ถอยมันจะตายจริง ๆ ต้องเข้าสมาธิ บังคับเข้านะ

เหมือนไม่มีสมาธิเวลาออกทางปัญญาแล้ว แต่ก่อนสมาธิก็ว่าเกรียงไกรที่สุด เก่งมาก เข้าเมื่อไรปั๊บ ๆ ไม่ออกพิจารณาทางด้านปัญญา มันซีเกียจมันอยากเข้าสมาธิ อยากเข้านั้นไม่ทำงานอะไร แน่วอยู่นั้น ทีนี้บทเวลาออกทางด้านปัญญาแล้วยังมาตำหนิ สมาธิว่านอนตายอยู่เฉย ๆ ได้เห็นไหม สมาธิอันนั้นเหมือนไม่มีนะเวลาออกทางด้าน ปัญญาแล้วเหมือนไม่มีสมาธิเลย แต่เวลาเข้าเมื่อไรก็เข้าได้ มันหากเข้าแบบดิ่งกันแทบ เป็นแทบตายนั้นซี มันเพลินต่องานไม่อยากเข้า ต้องบังคับด้วยพุทโธผมไม่ลืมนะ เอา พุทโธบริการเหมือนคนฝึกหัดสมาธิใหม่นั้นละ ทั้ง ๆ ที่สมาธิมันเก่งอยู่แล้วแต่เพลิน ปัญญามากกว่า เหมือนหนึ่งว่าสมาธิไม่มีเสีย เอาพุทโธ ๆ ๆ เพราะไม่มีอารมณ์อะไร กวนใจ มีแต่พุทโธเท่านั้น

พุทโธ ๆ ๆ ถึยิบลงไป แน่ว โอ้ย เหมือนถอดเสี้ยนถอดหนามเวลาจิตเข้าพัก สมาธินะ เหมือนถอดเสี้ยนถอดหนาม เบาหัวสบายหมดเลย ปล่อยกังวลข้างนอก หมดเข้าสมาธิ เขาก็ต้องบังคับไว้นะ ไม่ใช่เข้าแบบนอนตายอย่างแต่ก่อนนะ เรารามือ เมื่อไรเรื่องเพลินนี้ผมไม่อยากจะพูด มันไม่เพลินนี้จะทำยังไง พอรามือไม่ได้มันจะติด ออกมาเลยออกมาทำงาน ต้องบีบบังคับเอาไว้กับพุทโธ จนกระทั่งพอแล้ว จิตใจมีความ

อิมหน้าสำราญ เหมือนกับเราจับประทานหรือนอนหลับอิมหน้าสำราญแล้ว จากสมาธิ
แล้วขึ้นละที่นี้ พอขึ้นก็ผิงเลย โถ ที่นี้ไม่ใช่คนนี้นะ เหมือนจะไม่ใช้งานชั้นนี้นะ มัน
ขาดเร็วนี้ อ้อ เป็นอย่างนี้เอง ฟุง ๆ ๆ เวลาไปสุดขีดแล้วเหมือนคนไม่มีสติปัญญานะ
เอาละนะเลิกกัน